

Небезпека сказу та його профілактика

Сказ - це гостре інфекційне захворювання тварин і людини, спричинене вірусом сказу (англ. Rabies virus), характеризується розвитком запалення нервової тканини зі стрімким пошкодженням центральної нервової системи. У разі зволікання з наданням кваліфікованої медичної допомоги смерть хворого неминуча. Сказ реєструють у 150 державах і територіях світу, на всіх континентах, окрім Антарктиди. Щороку від цього захворювання в світі гине понад 55 000 людей і більше 1 млн тварин; 95% випадків смерті від сказу фіксують в Африці та Азії.

Людина може заразитися сказом від інфікованої тварини через:

- покус тварини;
- подряпину та мікроушкодження шкіри твариною;
- потрапляння зараженої слини хворої тварини на слизові оболонки.

Людей найчастіше інфікують коти й собаки, а в дикій природі - лисиці та вовки.

Особливу небезпеку становлять безпритульні тварини, зокрема собаки, для яких укуси є інстинктивною реакцією для захисту території, членів зграї або здобуття їжі.

Доведено можливість аерогенно-контактного зараження (у лабораторних умовах, під час відвідування печер, населених кажанами), коли вірус пасивно потрапляє через кон'юнктиви, слизових ротоглотки.

Якщо вас вкусила чи лизнула безпритульна або дика тварина, негайно зверніться до лікаря! **Зволікання може коштувати життя!**

Симптоми сказу. У людини інкубаційний період сказу, як правило, триває 1–3 місяці, але може варіюватися від одного тижня до року, залежно від низки факторів:

- локалізації, кількості й глибини укусів (найнебезпечніші укуси в обличчя та голову загалом);
- кількості й активності вірусу, що потрапив у рану;
- віку постраждалого (діти вразливіші за дорослих).

Початкові симптоми сказу - підвищення температури та біль, а також незвичні або незрозумілі відчуття поколювання, пощипування чи печіння у місці пошкодження. Після появи симптомів захворювання практично завжди закінчується летально. У процесі поширення вірусу центральною нервовою системою розвивається прогресивне смертельне запалення головного і спинного мозку. Існує дві форми цього захворювання: активний і паралітичний сказ.

Для людей з активним сказом характерні гіперактивність, гідрофобія (боязнь води) та інколи аерофобія (боязнь протягів або свіжого повітря). Смерть настає за кілька днів у результаті кардіореспіраторної зупинки.

На паралітичний сказ припадає близько 30% усіх випадків захворювання у людей. Ця форма сказу триває довше за попередню із легшим перебігом. М'язи поступово паралізуються, починаючи з місця укусу чи подряпини. Повільно розвивається кома, настає смерть.

Симптоми сказу у тварин залежать від стадії захворювання.

Початкова стадія (триває до п'яти днів):

- наявні сліди від укусів;
- гризуть місце укусу;
- ласкаві, примхливі, насторожені одночасно;
- слабкий апетит;
- їдять неїстівне;
- слинотеча;
- блювота.

Збуджена стадія (2–3 дні):

- тварини агресивні;
- збуджені;
- нападають;
- намагаються утекти;
- гризуть землю;
- їдять неїстівне;
- конвульсії;
- блювота;
- параліч;
- косоокість.

Паралітична стадія (2–4 дні):

- виснаження;
- повний параліч;
- смерть.

Лікування сказу

У разі інфікування людини показані негайна госпіталізація і введення антирабічної вакцини. Таких щеплень має бути шість: у день звернення до лікаря (0-й день), а потім на 3-й, 7-й, 14-й, 30-й і 90-й дні.

Антирабічна вакцина запобігає виникненню захворювання у 96–99% випадків. Вона ефективна у разі початку курсу не пізніше 14-го дня з моменту укусу чи заслинення. Утім, курс імунізації призначають навіть через кілька місяців після контакту із хворою або ж підозрілою на сказ твариною. Антитіла у людини

з'являються тільки на 12–14-й день, а максимальні їхні рівні досягаються лише через 30–40 днів. Імунітет стає дієвим приблизно через два тижні після закінчення курсу вакцинації та залишається таким упродовж року.

У разі небезпечної локалізації укусів (обличчя, шия, голова, пальці рук, промежина), множинних або дуже глибоких поодиноких укусів, ослинення слизових оболонок, будь-яких ушкоджень, завданих хижими тваринами, кажанами й гризунами, коли є ризик короткого інкубаційного періоду, окрім вакцини застосовують і людський антирабічний імуноглобулін. Інкубаційний період може скоротитися до 7 діб - це менше, ніж час вироблення поствакцинального імунітету. Якщо з моменту контакту із твариною минуло більше трьох діб, антирабічний імуноглобулін не застосовують.

Профілактика сказу

Для профілактики сказу необхідно:

- регулярно вакцинувати свійських тварин;
- уникати контактів із потенційно небезпечними тваринами.

Стережіться безпритульних, а тим більше диких тварин, які не бояться самі до вас підійти.

Сказу можна повністю уникнути, якщо після укусу людина отримає необхідну медичну допомогу. Курс антирабічних щеплень призначають у разі ймовірного або наявного інфікування людини, після визначення приналежності випадків укусів до певних категорій контакту згідно з рекомендаціями ВООЗ. Самовільно припиняти лікування чи порушувати режим поведінки під час нього неприпустимо!

Перша медична допомога після укусу:

1. Якщо вас укусила тварина, негайно зверніться до лікаря!
2. Якщо лікар недоступний, ретельно промийте рану протягом щонайменше 15 хвилин мильною водою, мийними засобами, дезінфектантами для обробки ран у хірургічній практиці або іншими засобами (70%-м спиртом або 5%-м розчином йоду), що нейтралізують вірус.
3. Після цього неодмінно зверніться по медичну допомогу.

Обов'язковому щепленню підлягають люди:

- яких покусали скажені чи підозрілі на сказ тварини безпосередньо або через одяг навіть за найменших ушкоджень шкіри;
- покусані будь-якими дикими тваринами (навіть без підозри на сказ);
- подряпані підозрілими на сказ тваринами або в разі забризкування подряпин слиною таких тварин, потрапляння її на слизові оболонки;
- які зазнали будь-якого мікроушкодження шкіри під час роботи з хворими на сказ тваринами, патологічним матеріалом або транспортування трупів тварин для дослідження.

Вакцинація тварин - краща профілактика сказу. Вакцинація тварин попереджує сказ на 100%, але потребує щорічного повторення. Щеплення виконується, безкоштовно раз на рік. Власники домашніх тварин зобов'язані законодавчо щепити своїх тварин від сказу.

Вакцинацію тварин у Печерському районі виконує підрозділ Об'єднання ветеринарної медицини в м. Києві (вул. Михайла Бойчука, 34 Б, тел. 285-57-51).

В разі покусів людей у Печерському районі слід звертатись до травматологічного пункту КНП «Київська міська клінічна лікарня №12» на вул. Проф. Підвисоцького, 4А (тел 528-40-25).

За інформацією сектору охорони здоров'я Печерської райдержадміністрації